

УДК 338.46:339.138

Ю. П. Вітковський

к. е. н., доцент кафедри економіки та маркетингу
Харківський національний університет сільського
господарства імені Петра Василенка

Yu. P. Vitkovskiy

Ph.D., Associate Professor of department of
Economics and Marketing,
Kharkiv National University of Agriculture named
after Petr Vasylenko

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ

ANALYSIS OF DEVELOPMENT OF THE EUROPEAN MARKET OF CONSULTING SERVICES

У статті здійснено аналіз перспективних та існуючих тенденцій розвитку європейського ринку консалтингових послуг, задля формування механізму розвитку ринку консалтингових послуг в Україні. Актуальність полягає в дослідженні ринку консалтингових послуг країн-членів Європейського союзу, оскільки, у сучасній ринковій економіці консалтингові послуги давно є найважливішим елементом підтримуючої її функціонування інфраструктури. Використання консалтингових послуг стає важливим фактором підвищення ефективності виробництва і посилення позицій в конкурентній боротьбі для підприємств реального сектора економіки. У зв'язку з цим для визначення стадії розвитку ринку консалтингових послуг в Україні необхідно провести аналіз зарубіжного досвіду надання консалтингових послуг.

Ключові слова: консалтинг, консалтингові послуги, ринок консалтингових послуг, ємність ринку консалтингу.

The article analyzes prospective and existing tendencies of development of the European market of consulting services, in order to create the mechanism of development of the market of consulting services in Ukraine. The urgency is to study the market of consulting services of the European Union, consulting services have long been the most important element in supporting market economy functioning of the infrastructure. The use of consulting services becomes an important factor in increasing the efficiency of production and strengthening positions in the competition for enterprises in the real sector of the economy. In this regard, in order to determine the stage of development of the market of consulting services in Ukraine, it is necessary to analyze the foreign experience of providing consulting services.

Keywords: *consulting, consulting services, market of consulting services, capacity of consulting market.*

Постановка проблеми у загальному вигляді

Актуальною проблемою для економіки країни є вирішення питання стосовно забезпечення економічного зростання. У зв'язку з цим виникає потреба у пошуку інноваційних рішень, які зможуть спрямувати розвиток українських підприємств у потрібному темпі та спрямувати економіку на шлях масштабного розвитку і високого доходу.

Динамічний розвиток сучасної економіки вимагає від керівників підприємств оперативного прийняття професійних управлінських рішень. Дана обставина послужила імпульсом для мультиплікативного зростання попиту на консалтингові послуги. В умовах посилення інформаційної та інтелектуальної складової всіх соціально-економічних процесів управлінські рішення в організації повинні прийматися з урахуванням великої кількості умов з максимальною ефективністю й оперативністю. Дана обставина і обумовлює активний розвиток сегмента професійних послуг, який на сьогоднішній день займає лідируючі позиції за темпами приросту серед інших видів послуг. Особливий інтерес серед професійних послуг викликають консалтингові

послуги. Даний аналіз дасть змогу сформувати механізм розвитку ринку консалтингових послуг в Україні та визначити його специфіку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Наукові праці таких зарубіжних вчених як, Е. Г. Шейн, А. П. Посадський, О. В. Сивенков дають змогу сформувати та повністю розкрити суть європейського ринку консалтингових послуг та визначити основні тенденції його розвитку [1, 2, 4].

Метою статті є дослідження перспектив формування механізму розвитку ринку консалтингових послуг в Україні, на основі аналізу розвитку ринку консалтингових послуг європейських країн.

Виклад основного матеріалу

Консалтинг - це вид інтелектуальної діяльності, основним завданням якого є аналіз, обґрунтування перспектив розвитку і використання науково-технічних і організаційно-економічних інновацій з урахуванням предметної області і проблем клієнта [1]. Іншими словами, консалтинг - це будь-яка допомога, яка надається зовнішніми консультантами у вирішенні тієї чи іншої проблеми. Основна його мета полягає в поліпшенні якості керівництва, підвищенні ефективності діяльності компанії в цілому і збільшенні індивідуальної продуктивності праці кожного працівника [2]. Можна сказати, що консалтинг є формою професійної діяльності, що дозволяє максимально швидко впроваджувати в практику передові методи вирішення проблем менеджменту, оскільки в процесі консультування відбувається навчання керівників підприємств новим навичкам і способам роботи [3].

У сучасній ринковій економіці консалтингові послуги давно є найважливішим елементом підтримуючої її функціонування інфраструктури. Використання консалтингових послуг стає важливим фактором підвищення ефективності виробництва і посилення позицій в конкурентній боротьбі для підприємств реального сектора економіки. У зв'язку з цим для визначення стадії розвитку ринку консалтингових послуг в Україні необхідно провести аналіз зарубіжного ринку консалтингових послуг [4].

Аналіз європейського ринку консалтингових послуг є актуальним для нашої країни. Оскільки, вектор української економіки спрямований на євроінтеграцію, потрібно проаналізувати тенденції розвитку ринку консалтингових послуг країн-членів Європейського союзу та виявити його особливості.

В силу географічних та економічних причин аналіз європейського досвіду використання консалтингу виробниками товарів і послуг є досить актуальним для нашої країни. Адже консалтингові послуги при певних умовах можуть стати досить вагомою статтею експорту для української економіки, що також є важливим державним завданням [4].

За даними Європейської федерації асоціацій управлінського консалтингу (FEASO) ринок консалтингу в Європі за період з 2005 року по 2007 рік виріс на 21% (з 64,5 до 81 млрд. євро), а кількість зайнятих у цій сфері збільшилася на 26,7% (з 460 до 583 тис. чол.). У 2011 році обсяг європейського ринку консалтингу досяг вже 92,4 млрд. євро, а загальний штат консалтингових організацій налічував 517 тис. чоловік. Динаміка розвитку європейського ринку консалтингових послуг за період 2008-2012 рр. представлена в таблиці 1 [5].

Таблиця 1

Основні показники розвитку європейського ринку консалтингових послуг

Показники	Роки				
	2008	2009	2010	2011	2012
Ємність ринку, млрд. євро	86,7	83,7	86,2	92,4	97,7
Середньозважене зростання об'єму ринку за рік, %	8,2	-5,0	2,9	6,6	5,8
Кількість працівників консалтингових компаній, тис. чол.	557	574	659	517	583

Основний показник розвитку європейського ринку консалтингових послуг – середньозважене зростання ринку за рік, свідчить про те, що світова економічна криза 2008 року призвела до зниження темпів зростання ринку консалтингових послуг в 2009 році, але це зниження не було критичним, оскільки, падіння фіксувалося на рівні 5 % (рис. 1).

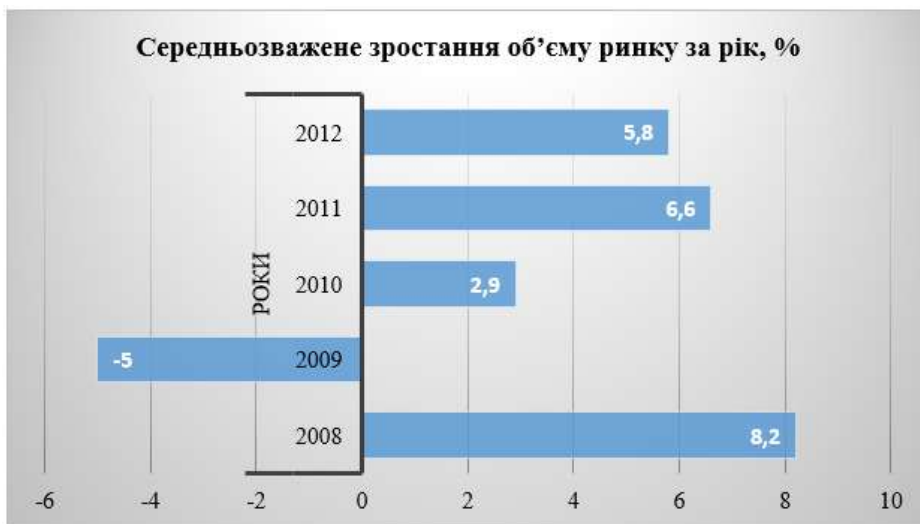

Рис. 1. Середньозважене зростання об'єму європейського ринку консалтингових послуг, 2008 – 2012 рр.

Одним із основних показників розвитку європейського ринку консалтингових послуг є також ємність ринку, тобто обсяг консалтингових послуг, які було реалізовано за певний період часу (в нашому випадку рік) та вимірюється в млрд. євро. З рис. 2 видно, що в період світової кризи 2008 року в порівнянні з 2009 роком відбулося падіння реалізованих консультаційних послуг, яке було досить незначним в порівнянні з іншими ринками послуг. Це пов'язано з тим, що більшість підприємств європейського союзу в період кризи зверталися за допомогою консультаційних організацій задля вбереження своїх компаній від банкрутства та збереження основного капіталу.

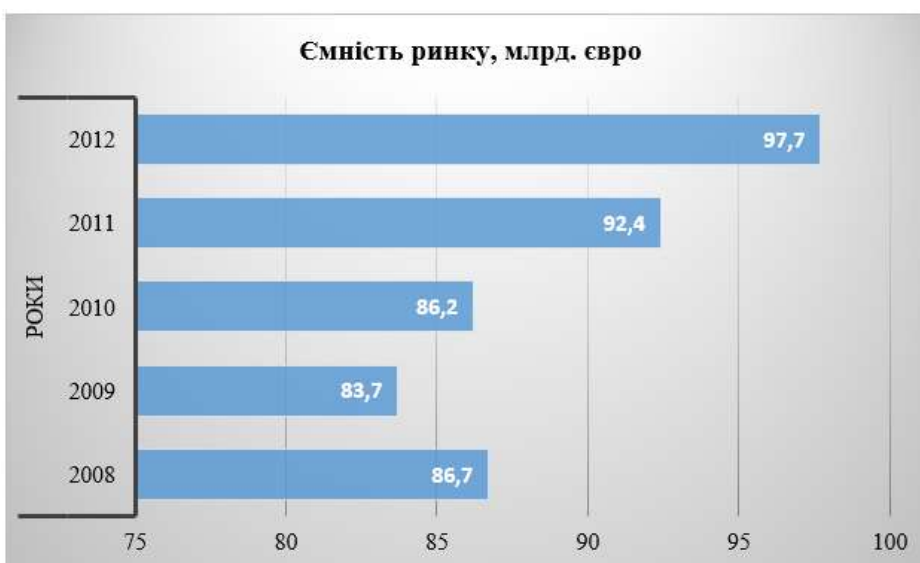

Рис. 2. Ємність європейського ринку консалтингових послуг, 2008 – 2012 рр.

Оцінку розвитку європейського ринку консалтингових послуг можна здійснювати на основі аналізу чисельності працівників консалтингових компаній. З рис. 3 видно, що в період світової економічної кризи, відбулося зростання кількості працівників консалтингових компаній. Це пов'язано з тим, що відбувалося масове скорочення кваліфікованих кадрів в секторі надання фінансових послуг та бізнес-аналітики, чим і скористалися консалтингові компанії, які приймали їх на роботу, задля збагачення своїх компаній цінними людськими ресурсами.

Рис. 3. Кількість працівників європейського ринку консалтингових послуг, тис. чол., 2008 – 2012 рр.

Аналіз об'єму росту європейського ринку консалтингових послуг (в % 1996 рік = база 100 %) з 1998 – 2012 рр. показав, що ринок консалтингу 2012 року зріст майже в 5 разів в порівнянні з 1998 роком (рис. 4).

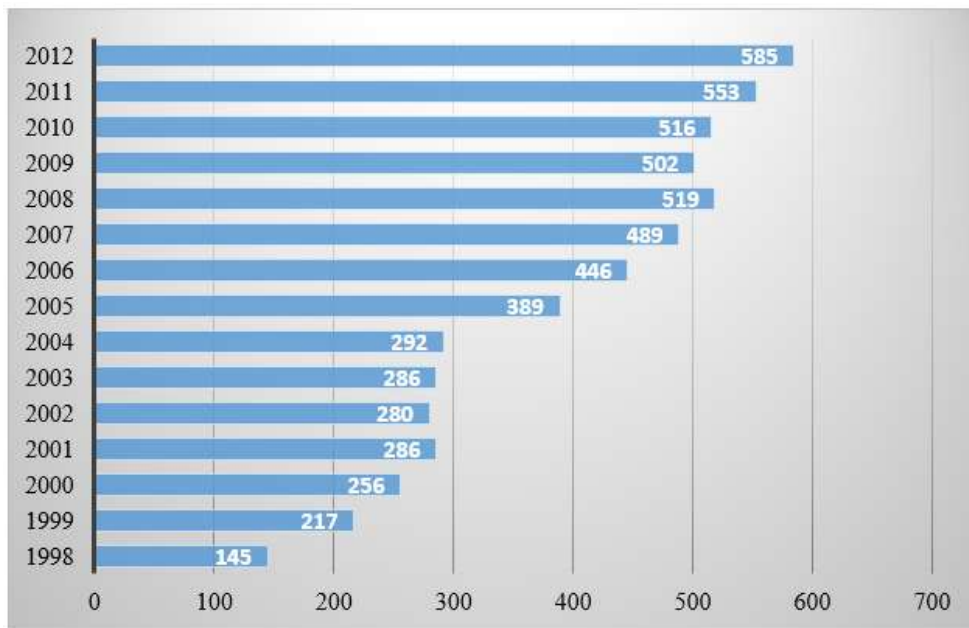

Рис. 4. Динаміка росту об'єму європейського ринку консалтингових послуг, 1998 – 2012 рр.

Далі слід визначити структуру послуг, що надаються за видами консалтингу та її зміна. Необхідно відзначити, що структура європейського ринку управлінського консалтингу в 2006-2012 рр. залишалася досить стабільною. Структура європейського ринку консалтингових послуг, що сформувалася до 2013 року [5], представлена на рисунку 5.

Лідерство серед основних видів консалтингових послуг займає бізнес-консалтинг. Це пов'язано, перш за все, з тим, що в цю позицію включений широкий набір послуг, а також з тим, що ці послуги на даний момент найбільш затребувані з боку замовників. До групи послуг під назвою бізнес-консалтинг входять стратегічний консалтинг, фінансовий консалтинг, створення іміджу фірми, управління проектами, управління змінами, консалтинг в галузі використання людських ресурсів і ін.

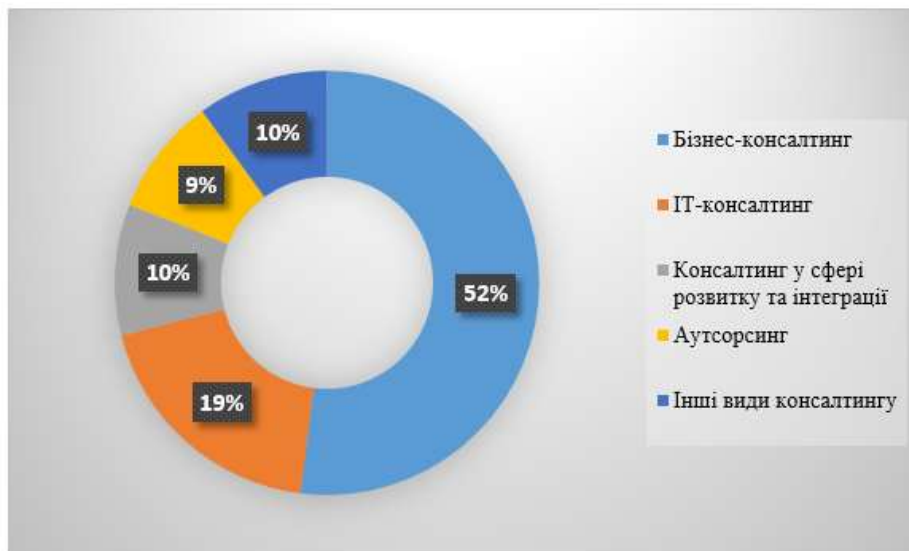

Рис. 5. Структура європейського ринку консалтингових послуг, 2013 р.

Левову часту в структурі консалтингових послуг європейського ринку консалтингу займають ІТ-послуги. Це пов'язано з розвитком інформаційних систем та технологій і переходу економіки на новий рівень когнітивного спрямування.

Важливим аспектом є вивчення попиту на консалтингові послуги. Про стабільність попиту на консалтингові послуги в європейських країнах говорить той факт, що питома вага управлінського консалтингу в європейському ВВП має стійку тенденцію до зростання і, починаючи з 2005 р, становить не менше 0,6% (вісь ординат – частка % від сумарного ВВП європейських країн, вісь абсцис – роки, рис. 6).

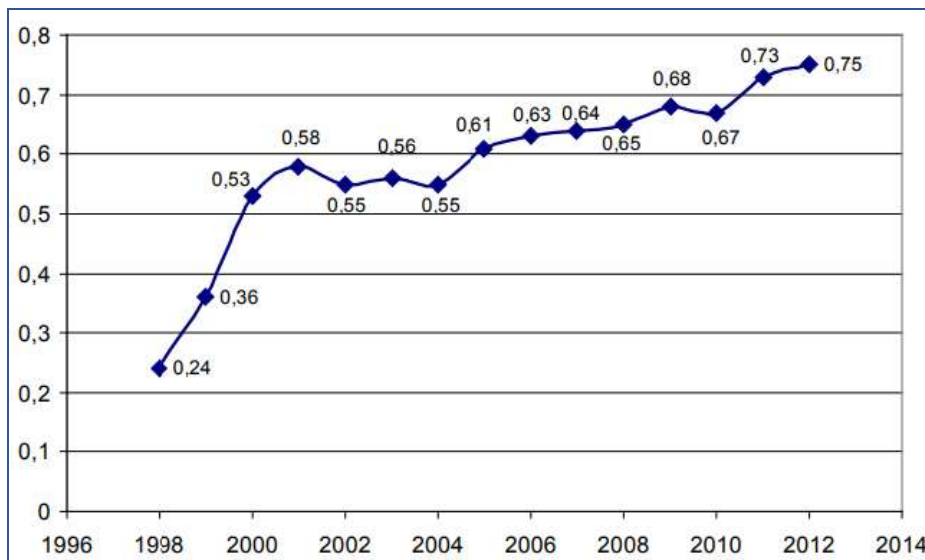

Рис. 6. Питома вага консалтингових послуг в структурі сумарного європейського ВВП, 1996 – 2014 рр.

Обсяг консалтингових послуг, а також їх питома вага в ВВП своєї країни і деякі інші дані за підсумками 2011 р представлені в таблиці 2 [5].

Таблиця 2

Показники обсягу консалтингових послуг і їх частки у ВВП країн Європи за 2011 рік

Країна	Об'єм ВВП, млн євро	Об'єм консалтингових послуг, млн євро	Питома вага консалтингових послуг в ВВП, %
Німеччина	2 592 600	29750	1,15
Франція	1 996 583	8601	0,43
Великобританія	1 750 395	20000	1,12
Італія	1 580 220	3187	0,2
Іспанія	1 063 355	9995	0,94
Швейцарія	476 054	1152	0,24
Австрія	300 712	3130	1,04
Данія	239 245	1786	0,75
Греція	208 532	206,8	0,1
Фінляндія	189 368	1302	0,69
Португалія	170 909	1230	0,72
Румунія	136 480	378	0,28
Угорщина	99 829	235	0,24

Як видно з представлених даних, питома вага послуг консалтингу в ВВП країн істотно розрізняється по країнах Європи. Найменшу питому вагу консалтингу в ВВП країни спостерігається в Греції (0,1%), Італії (0,2%) і

Угорщині (0,24%). У той же час в Німеччині цей показник сягає 1,15%, а в Великобританії - 1,12% (рис. 7).

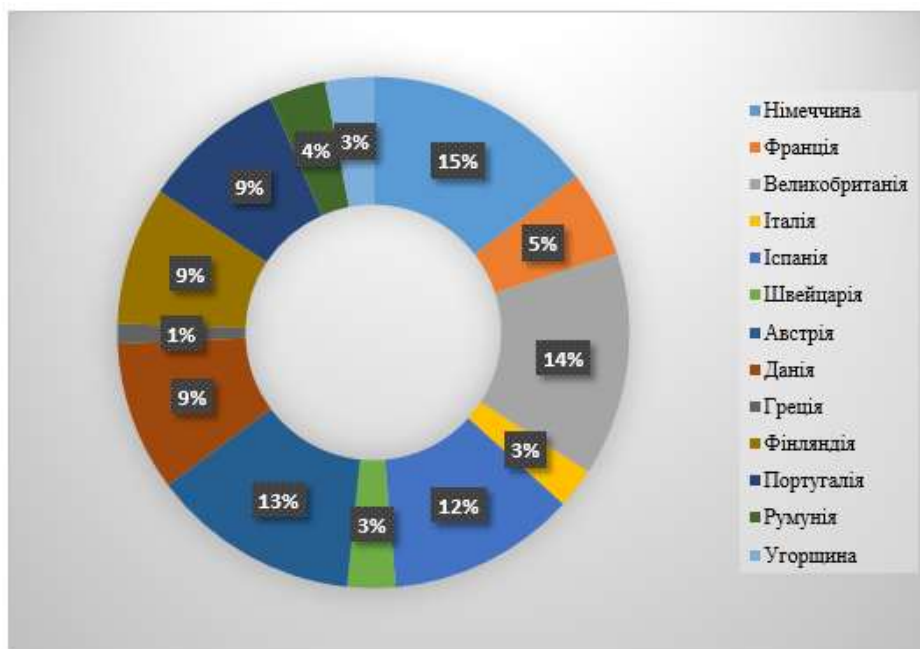

Рис. 7. Питома вага консалтингових послуг в ВВП європейських країн, 2011 р.

Аналізуючи попит на консалтинг з боку споживачів, також необхідно відзначити, що головними секторами економіки, що користуються консалтинговими послугами в Європі в 2011 р, були банки та страхові компанії (25,6%), промисловість (19,8%) і громадський сектор (18,7%) [5].

Висновки.

Таким чином, можна зробити наступні висновки:

1) ринок консалтингових послуг в європейських країнах стрімко зростає і розвивається. Обсяг консалтингових послуг за період з 1996 року по 2012 рік виріс більш ніж в п'ять разів і досяг в 2012 році – 97,7 млрд. євро;

2) країнами-лідерами за обсягом наданих консалтингових послуг є Німеччина, Франція і Великобританія;

3) в структурі попиту на послуги управлінського консалтингу домінуючі позиції займають бізнес-консалтинг та ІТ-консалтинг, які в сукупності займають 71% всього ринку консалтингу;

4) провідними секторами економіки, що споживають консалтингові послуги в Європі, є промисловість, банки і страхові компанії, а також громадський сектор.

Література

1. Шейн, Э. Г. Процесс консалтинга. Построение взаимовыгодных отношений «клиент-консультант» / Э. Г. Шейн. – СПб.: Питер, 2009. – 288 с.
2. Посадский, А. П. Основы консалтинга: учебное пособие / А. П. Посадский. – Москва: Высшая школа, 2007. – 452 с.
3. Востребованность консалтинговых услуг | «Человек и труд» Журнал для профессионалов [Электронный ресурс]. – 2013. – Режим доступа: <http://chelt.ru/new/?p=2325>. – Дата доступа: 22.08.2013.
4. Сивенков, О. В. Развитие европейского рынка управленческого консалтинга / О.В. Сивенков // Экономика, право и проблемы управления. – 2012. – № 1. – 138 с.
5. The FEACO report on the European management Consulting Market 2011–2012 // European Federation of Management Consultancies Associations [Electronic resource]. – 2012. – Mode of access: <http://www.feaco.org/sites/default/files/sitepagefiles/Feaco%20Survey%202011-2012.pdf>. – Date of access: 21.08.2013.

References

1. Shejn, Je. G. (2009), *Process konsaltinga. Postroenie vzaimovygodnyh otnoshenij «klient-konsul'tant»*, SPb.: Piter.
2. Posadskij, A. P (2007), *Osnovy konsaltinga: uchebnoe posobie*, Moskva: Vysshaja shkola.
3. «Chelovek i trud» Zhurnal dlja professionalov (2013), “*Vostrebovannost' konsaltingovyh uslug*”, available at: <http://chelt.ru/new/?p=2325>, (accessed 22.08.2013).

4. Sivenkov, O. V. (2012), “Razvitie evropejskogo rynka upravlencheskogo konsaltinga”, *Jekonomika, pravo i problemy upravlenija*, vol. 1, p. 138.
5. European Federation of Management Consultancies Associations (2012), “The FEACO report on the European management Consulting Market 2011–2012”, available at <http://www.feaco.org/sites/default/files/sitepagefiles/Feaco%20Survey%202011-2012.pdf>, (accessed 21.08.2013).